

ข้อมูลสรุป

เรียนรู้จากกรณี COVID-19 เพื่อจัดการแก๊งปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ

ปัญหาเชื้อดื้อยาที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้นโดยไม่ได้รับการควบคุม (ซึ่งทำให้การติดเชื้อดื้อยาต่อการรักษาเพิ่มขึ้นทุกขณะ) เป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลกที่เป็นภัยเงียบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขของประเทศต่างๆ ทั่วโลก และต่อเศรษฐกิจโลก การระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายต่างหันมาให้ความสำคัญกับผลกระทบของการระบาดใหญ่ซึ่งได้คร่าชีวิตผู้คนมากกว่าหนึ่งล้านคน ก่อความเสียหายทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าหลายล้านล้านดอลลาร์ นำไปสู่การตัดงบประมาณและค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ และความพยายามของนานาชาติในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ต้องหยุดชะงักลงอย่างไม่เป็นท่า มีบทเรียนสำคัญยิ่งบางประการที่เราได้เรียนรู้จากเหตุการณ์ร้ายแรงที่เปรียบดังโศกนาฏกรรมในครั้งนี้ เหตุการณ์ในครั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้รัฐบาลประเทศต่างๆ หันมาลงทุนอย่างแข็งขันและครอบคลุมรอบด้านยิ่งกว่าครั้งไหนในประวัติศาสตร์ ในเรื่องวิธีที่พวกเขาเตรียมความพร้อมและตอบโต้การระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วโลกซึ่งมีโอกาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านสุขภาพและเศรษฐกิจที่โยงใยเข้าด้วยกันในระยะยาวสำหรับประชาชนทั่วไปและประเทศต่างๆ

เอกสารฉบับนี้ได้ทำการศึกษาและพินิจพิจารณาบทเรียนหลายอย่างจากกรณีการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก และหาวิธีที่จะนำบทเรียนที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อรับมือและจัดการปัญหาเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ (AMR) ในระยะยาวให้ประสบผลสำเร็จ โดยมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาและใช้งานอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์วัดขึ้น และยารักษาหรือมาตรการตอบโต้ทางการแพทย์ เอกสารฉบับนี้ได้ให้เหตุผลว่าการเข้าถึงเครื่องมือดูแลสุขภาพที่สำคัญเหล่านี้ได้โดยทั่วไปมีความเท่าเทียมกันและมีราคาที่สามารถจับต้องได้ เป็นเสาหลักของการรับมือ และตอบโต้การระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วโลก

ความแตกต่างระหว่างการระบาดใหญ่ของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพและการระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัสที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก (เช่นกรณีของ COVID-19) ได้ทำให้เกิดความแตกต่างที่เพิ่มขึ้นมาระหว่างเชื้อดื้อยาและการระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัสที่เกิดขึ้นทั่วโลก ถึงกระนั้นก็ตามการพัฒนาและใช้งานอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์วัดขึ้นและยารักษาเพื่อตอบโต้ผลกระทบของเชื้อดื้อยาก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรับมือและตอบโต้การระบาดใหญ่ใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น ปัญหาเชื้อดื้อยามีจุดเหมือนบางประการร่วมกับการระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัสที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยเหตุผลที่มี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสามประการ ได้แก่

ปัญหาเชื้อดื้อยาเป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลกที่เกิดขึ้นอย่างเงียบๆ
เชื้อดื้อยาแพร่อย่างรวดเร็วผ่านทางเดินทางระหว่างประเทศและการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานถึงแม้ว่าผลกระทบจากปัญหาจะรับรู้ได้ช้ากว่าในประเทศที่มีทรัพยากรด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอพร้อม ปัญหาเชื้อดื้อยาที่กำลังทวีความรุนแรงขึ้นโดยไม่ได้รับการควบคุมเป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลกที่เกิดขึ้นอย่างเงียบๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบตามมาในระยะยาวต่อความมั่นคงด้านสุขภาพของโลก

การเข้าถึงยาปฏิชีวนะที่เหมาะสมได้อย่างทั่วถึงจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเตรียมความพร้อมและการตอบโต้การระบาดใหญ่ทั่วโลกของเชื้อไวรัสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถึงแม้ว่าหลักฐานที่มีอยู่ในขณะนี้ยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า ผลกระทบของการติดเชื้อแบคทีเรียที่เกิดร่วมด้วยหรือการติดเชื้อซ้ำเติมที่มีผลต่อการเจ็บป่วยและการเสียชีวิต

ของผู้ที่ติดเชื้อ COVID-19 แต่ถึงกระนั้นการระบาดใหญ่ทั่วโลกในอนาคตก็อาจทำให้มีความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ผู้ป่วยต้องเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในและเกิดการติดเชื้อแบคทีเรียซ้ำเติม ดังนั้น ระบบสาธารณสุขต่างๆ จะต้องเข้าถึงยาปฏิชีวนะที่มีประสิทธิภาพในการรักษาและอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์วัดขึ้น ที่มีประสิทธิภาพได้อย่างทัน่วงที

การส่งจ่ายยาปฏิชีวนะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในระหว่างการระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัสที่เกิดขึ้นทั่วโลกดังที่หลักฐานในช่วงเริ่มต้นในระหว่างการระบาดของ COVID-19 สิ่งนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบในระยะยาวต่อปริมาณของยาปฏิชีวนะที่มีพร้อมใช้งานและการใช้ยาปฏิชีวนะและอาจมีผลต่อการดื้อยา ยาปฏิชีวนะมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการรับมือตอบโต้การระบาดได้อย่างเบ็ดเสร็จ แต่ยาปฏิชีวนะก็มีค่าลดลงเนื่องจากกระบวนการของการดื้อยาที่เชื่อมโยงอยู่กับการใช้ยา การใช้ยาปฏิชีวนะอาจเพิ่มขึ้นในระหว่างการระบาดใหญ่ทั่วโลกในครั้งต่อไปในอนาคต รวมถึงกรณีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างไม่เหมาะสมเพื่อรักษาการติดเชื้อไวรัส หรือเพื่อจัดการปัญหาการติดเชื้อแบคทีเรียร่วมหรือการติดเชื้อแบคทีเรียซ้ำเติม

จากความเห็นของคณะกรรมการกำกับดูแลการเตรียมความพร้อมในระดับโลก (Global Preparedness Monitoring Board หรือ GPMB) การตอบโต้กับภาวะระบาดของ COVID-19 โดยนานาชาติในช่วงเริ่มต้นได้รับการตำหนิจากหลายๆ ฝ่าย และได้เผยให้เห็น ‘ความล้มเหลวร่วมกันในการไม่เอาจริงเอาจังกับการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการตอบโต้การระบาดใหญ่ และไม่ได้กำหนดให้เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วน’ กรณี COVID-19 ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิจัย การพัฒนา และการจัดให้มีมาตรการตอบโต้ทางการแพทย์ต่างๆ เพื่อป้องกันและรักษาโรคต่างๆ ที่ระบาดใหญ่ไปทั่วโลก

เอกสารฉบับนี้จะระบุบทเรียนต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาและจัดให้มีเครื่องมือดูแลสุขภาพที่สำคัญยิ่งยวดต่างๆ เพื่อจัดการและแก้ไขปัญหา COVID-19 เอกสารฉบับนี้ได้เน้นให้เห็นว่ามีวิธีเตรียมความพร้อมได้อย่างไร แม้แต่เพื่อเตรียมรับมือกับการระบาดใหญ่ก็ตาม (นั่นก็คือโดยการวิจัยและพัฒนาและวัคซีนใหม่ๆ) ความสำคัญอย่างยิ่งของความร่วมมือและการประสานงานของนานาชาติในการแก้ไขปัญหาการระบาดใหญ่ทั่วโลกและความสำคัญและคุณประโยชน์ของการเข้าถึงอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ วัคซีนและยารักษาที่ได้ก็ติดตามเมื่อจำเป็นต้องใช้

ในระหว่างการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกพบว่า ได้เกิดภาวะขาดแคลนมาตรการตอบโต้ทางการแพทย์ต่างๆ นอกจากนี้ มาตรการสร้างแรงจูงใจทางการตลาดแบบดั้งเดิมที่ใช้กันทั่วไปก็ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและไม่เหมาะสมต่อสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาใหม่ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในระดับโลกได้อย่างทันการณ์ ถึงแม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาคมนานาชาติ แต่ถึงกระนั้นประเทศต่างๆ ก็อาจจะไม่ไว้วางใจ ‘ระบบของนานาชาติ’ ได้ต่อไปอีก ในการส่งเสริมให้มีการเข้าถึงอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ ยารักษา และวัคซีนได้อย่างทันท่วงที มีความเท่าเทียมกัน และมีราคาที่สามารถจับต้องได้ ซึ่งพวกเขาต้องใช้สิ่งที่กล่าวมานี้ในการจัดการและแก้ไขปัญหาการระบาดใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วโลก บทเรียนต่างๆ ที่ได้รับจากการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในครั้งนี้ อาจช่วยสร้างเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพของโลกให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นเมื่อการเข้าถึงเครื่องมือดูแลสุขภาพที่สำคัญ ชนิดใหม่ๆ ได้ถูกพัฒนาและคิดค้นขึ้นมา

ในขณะที่ได้มีการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการรับมือและตอบโต้การระบาด โดยยึดตามวาระความมั่นคงด้านสุขภาพของโลกแล้วก็ตาม ในขณะที่เดียวกัน ก็ควรตระหนักถึงขีดจำกัดและความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดจากการมุ่งเน้นไปที่ความมั่นคงด้านสุขภาพของโลกแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งรวมถึงประเด็นที่ว่า เรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับการระบาดใหญ่ของเชื้อดื้อยาที่กำลังอุบัติขึ้นทั่วโลกในขณะนี้ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาและการเข้าถึง มาตรการตอบโต้ทางการแพทย์ ในบริบทของเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพ อาจรวมถึง กรณีสำคัญเร่งด่วนซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งให้ความสำคัญ

กับความต้องการของกลุ่มประเทศรายได้สูง การไม่ให้ความสนใจอย่างเพียงพอต่อหรือการกีดกันกลุ่มประชากรชายขอบกลุ่มต่างๆ และมาตรการต่างๆ ซึ่งอาจไปจำกัดไม่ให้เกิดการเข้าถึงมาตรการตอบโต้ที่มีประสิทธิภาพ ได้อย่างเท่าเทียมกันเนื่องจากข้อกังวลที่ว่า การเข้ายาปฏิชีวนะที่คิดค้นขึ้นใหม่จะแพร่หลายมากเกินไป และดังนั้นจะไปเร่งให้เกิดการดื้อยาติดตามมา เป็นต้น

ปัญหาความท้าทายของการระบาดใหญ่ทั่วโลกที่เกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้ และที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตจะต้องใช้แนวทางการเตรียมความพร้อม และรับมือการระบาดใหญ่ทั่วโลก ซึ่งแนวทางดังกล่าวนี้มีความมั่นคงด้านสุขภาพของโลกเป็นองค์ประกอบหนึ่ง คำแนะนำของกลุ่มประสานงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพ (Interagency Coordination Group on AMR) ขององค์การสหประชาชาติ ได้จัดให้มีแผนการดำเนินงาน (Roadmap) เพื่อนำกรอบการดำเนินงานตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health framework) มาใช้งาน ซึ่งจะไม่นำมาจัดการแก้ไขปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการระบาดใหญ่ทั่วโลกของโรคติดเชื้อชนิดต่างๆ ที่มีต้นตอมาจากสัตว์ กล่าวคือโรคติดเชื้อชนิดต่างๆ ที่แพร่ระบาดระหว่างสัตว์และคน

ท้ายที่สุดนี้ บทเรียนเบื้องต้นที่ได้รับจากการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในขณะนี้ถือเป็นโอกาสอันดีในการปรับปรุงมาตรการรับมือ และตอบโต้การระบาดใหญ่ของโรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลก รวมถึงการระบาดของเชื้อดื้อยาที่เกิดขึ้นอย่างเจียบๆ อยู่ในขณะนี้ การดำเนินการในเรื่องนี้ ต้องอาศัยการสร้างแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพ ซึ่งตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่าวาระความมั่นคงด้านสุขภาพของโลกจะสามารถมีส่วนช่วยผลักดันได้อย่างไรบ้าง รวมถึงตระหนักถึงข้อจำกัดต่างๆ ของวาระความมั่นคงด้านสุขภาพของโลก เอกสารฉบับนี้ได้แนะนำมาตรการ 5 อย่างที่จะช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพ ของการรับมือและตอบโต้ปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในระดับประเทศและระดับโลก โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนา และการเข้าถึงมาตรการตอบโต้ทางการแพทย์ในแบบต่างๆ

คำแนะนำ 5 ข้อเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพในการรับมือกับปัญหาเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพในระดับประเทศและในระดับโลก

1. ตระหนักถึงปัญหาการระบาดใหญ่ทั่วโลกของเชื้อดื้อยาที่เกิดขึ้นอย่างเจียบๆ อยู่ในขณะนี้และดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ อย่างเร่งด่วน
2. ลงทุนในเรื่องการพัฒนามาตรการตอบโต้ทางการแพทย์แบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือการระบาดใหญ่ทั่วโลก
3. ดำเนินการให้มั่นใจได้ว่าการเข้าถึงอุปกรณ์ตรวจวิเคราะห์ ยารักษา และวัคซีนสำหรับคนทุกคนเป็นเสาหลักของการเตรียมความพร้อมและการรับมือกับการระบาดใหญ่ทั่วโลก
4. พยายามเบ็ดเตล็ดความร่วมมือในระดับโลกให้ครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก และทุกภาคส่วน และอยู่ภายในกรอบการดำเนินงานตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health framework)
5. ดำเนินการให้มั่นใจได้ว่าประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง เป็นพันธมิตรอย่างเท่าเทียมกันในการรับมือและตอบโต้กับการระบาดใหญ่ในระดับโลกที่ครอบคลุมรอบด้าน แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ได้รับการคิดค้นโดยประเทศดังกล่าว ควรได้รับการยอมรับและบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเตรียมความพร้อมและการรับมือกับการระบาดใหญ่ทั่วโลก